

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

C. Lælius, & P. Africanus. Capvt XLIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

rum, orationisque formis, quas vocant σχήματα. Non verisimile est quam sit in utroque genere creber, & distinctus Cato: & id quidem licet ex ijs, quae supersunt fragmentis agnosce- re. Quae grauitas in eius oratione apud Liviū (quam nos suo loco reddemus) quis spiritus in Apophtegmatibus? cum inuectus in Pop. Ro. prodigalitatē, & ignauiam dixit.

(Quam difficile est, verba facere ventri aures non habenti.) (Et illud) (omnes viri vxoribus imperant, nos omnibus viris, nobis vxores.) Quid cum censuram petens inter blandientes populo competitorēs vnum verbum effatus, (Quirites eligite me, vobis opus est scuro medico, & magna purgatione.) Non poterat hic animus non esse aptum eloquentiae solum. Cum Catone fuerunt grandiores natu (C. Flaminius. C. Varro. Q. Maximus, Quintus Metellus, P. Lentulus, P. Crassus, &c.

N. N.

a Accuratissimum hoc opus fuisse testatur, Dion. Halicarnass. Criticus πόριός τε κἀτω ὁ τὰς γυναιλογίας τῶν ἰν Ἰταλίᾳ πόλιων ἐπιμαλίστα σωμαγωγῶν, sed hoc ad illud dem potius historia, quam eloquentia. b. Ideo, dicitur à plerisque Demosthenes τῶν κἀτω πλεῖστὸν μὲν ἀπὸ τοῦ λόγου δύναμις ἔχεται, ἔξ ὁμοίων αὐτῶν οἱ πλεῖστοὶ Δημοσθένη προηγούμενον.

Ciceronis temporibus orationes, ex quibus existimari de ingenijs oratorum potest. Et quanquam ea fuit opinio, vt plurimum tribueretur ambobus, dicendi tamen laus est in Laelio illustrior. At oratio Laelii de collegis non est melior, quam de multis, quam volēs Scipionis: non quod illa Laelii quicquam sit dulcius, aut quod de religione dici possit augustius, sed tamen multo horridior, & vetustior ille, quam Scipio: & cum sint in dicendo varia voluntates, delectare magis antiquitate videtur & lubenter verbis, etiam vti paulo magis praeis Laelius. (Sed est mos hominum, vt nolint eundem pluribus rebus excellere.) Nam vt ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo potest, in qua ipsa egregium Viriati bello reperimus fuisse Laelium, sic ingenij literatum, eloquentia, sapientiae denique, etsi vtrique primas, priores tamen libenter deserunt Laelio. Haec Cice- ro. Ceterum P. Scipionis, quo eminentior Scipionis fortuna, & excellior animus, sic etiam illustrior eloquentia visa est: Accedebat maiestas vultu, & admiraculum vsque magna, vt cuius aspectu scui latrones in villa Linterianna cum offe- maestas.

Ciceronis de eloquentia Scipionis, & Laelii iudicium.

dissent, tanquam Deum coluerunt. Nam postes Ianuae, velut religiosissimam aram, sanctū- quetemplum venerati, cupide Scipionis dex- tram apprehenderunt, ac diu osculati positis ante vestibulum donis, quae Deorum immortalium numini consecrari solent, laeti quia Scipionem vidisse contrigisset, ad lares proprios reuerterunt. Quid hoc fructu ma- icestatis excelsius? quid etiam iucundius? hostis iram admiratione sui placavit: spectaculo praesentiae suae latronum gestientes oculos obstupescit. Delapsa caelo sidera hominibus, si se offerant venerationis amplius non recipient. Quid cum M. Nanius Tribunus plebis accusaret eum ad populum, qua oratione respondit. Memoria (inquit) Quirites

pro: via in oratione maiestas.

Valer. Maxim. l. 1.

repeto diem esse hodiernum, quo Annibalem Poenum imperio nostro, inimicissimum magno imperio vici in terra Africa, pacemque & victoriam vobis peperit insperabilem. Non igitur sumus aduersus Deos ingrati, & censo relinquamus nebulonem hunc, eamque nunc protinus Ioui optimo max. gratulatum.) Id cum dixisset auertit, & ire in Capitolium coepit, tum concio vniuersa, quae ad sententiam de Scipione feren am venerat, relicto Tubano Scipionem in Capitolium comitata: atque inde ad aedes eius cum sati-

Gell. no. Aium Atti: car. l. 5. c. 18.

Q. Fabius Pictor.

CAPVT XLIII.

QVINTUS Fabius Pictor inter eloquentes à Cicerone numeratur in Bruto, fuit & iuris, & literarum, & antiquitatis bene peritus. Hic ipse est Historicus, siue Annalium scriptor Romanorum, omnium historiae conditorū antiquissimus, quem Cinæus, Calphurnius, Dionysius, Liviū, ceterique alij in multis sequuti sunt, eoque etiam subinde illum in suis operibus citant.

a Liviū testimonijs saepe vitatur Dionys. Halicarnassensis. & antiquissimum, atque accuratiss. scriptorem nominat.

C. Laelius, & P. Africanus.

CAPVT XLIV.

CAIUS Laelius, & P. Africanus fuerunt imprimis eloquentes; quorum extabant

D tia,

ria, & gratulatione solemniter prosequuta est. Quid hac eloquentia magnificentius?

Seruius Galba.

CAPVT XLV.

Galba oratoris ingenium. *Ἰνδὸς ἰσχυρὸς ὁ ὁρατορὶς ὡς ἰσχυρὸς*

Signum quod dicitur ut Herodoti, & Marcellini verba utantur.

VT in Laelio elegantia, maiestas in Scipione, sic vis in Seruio Galba mirabilis extitit. Testis illa nobilissima causa, quam profocijs grauissime, vehementissimeque egit, in qua vnum quasi comperendinatus, medium diem totum in consideranda causa componendaque posuit: & cum cognitionis dies esset, & Rurilius rogatus sociorum, domum ad Galbam manē venisset, ut cum admoneret, & ad dicendi tempus adduceret, vsque ille quoad ei nuntiatum esset, cōsules descendisse, omnibus exclusis commentatus est in quadam testudine cum seruis literatis, quibus aliud dicitare eodem tempore solitus erat. Interim cum ei nuntiatum esset tempus esse, exiisse in aedes ferunt eo colore, & ijs oculis, ut egisse causam non commentatum putares. Addebant scriptores illos male mulctatos exiisse cū Galba, ex quo significabatur illum, non in agendo solum; sed etiam in meditando vehementem, atque incensum fuisse. Itaque eum fortasse vis, non ingenij solum, sed etiam animi naturalis quidam dolor dicentem incendebat, efficiebatque, ut incitata, & grauis, & vehementem esset oratio. Deia cum otiosus stylum prehenderat, motusque omnis animi, tanquam vetus hominem defecerat, flaccescebat oratio. Cicero in Bruto.

Curio.

CAPVT XLVI.

Ciceronis iam viri de maiore Curione iudicium.

Curio fuit eiusdem ætatis fere, sine illustri orator, cuius de ingenio, ex orationibus eius existimari potest. Sunt enim, & alia, & pro Seruio Fulvio de incestu nobilis oratio, nobis quidem pueris, hæc omnium optima putabantur, quæ vix iam comparent in hac turba nouorum voluminum (addit)

atque hæc de incestu oratio, puerilis est locis multus, de amore, de tormentis, de rumore, loci sane inanes, verantamen nondum tritis nostrorum hominum auribus, nec erudita ciuitate tolerabiles.

N. N.

a. Itaque plerumque admirationi fuerunt apud veteres, quæ hominibus ad elegantiora certatim defluentibus sunt contempti, nescio quid maius nascitur Iliade.

Tiberius Gracchus, & Caius Carbo.

CAPVT XLVII.

VT inam in Tiberio Graccho, Caius Carbone, talis mens ad temp. bene gerendam fuisset, quale ingenium ad bene dicendum fuit. Profecto nemo his viris gloria præstitisset, sed eorum alter propter turbulentissimum tribunatum (ad quem ex inuidia fœderis numantini bonis iratus accesserat) ab ipsa rep. est interfectus. Alter propter perpetuam in populari ratione lenitatem morte voluntaria, se à seueritate iudicum vindicauit. Sed fuit uterque summus orator, atque hoc memoriâ patrū teste dicimus. Nam & Carbonis, & Gracchi habemus orationes nondum satis splendidas verbis, sed acutas, prudentiaque plenissimas. Fuit Gracchus diligentia Cornelia matris: à puero doctus, & Gracis literis eruditus. Nam semper habuit exquisitos ex Gracia magistros, inter eos iam adolescens Diophantem Mityleneum Græciæ temporibus illis disertissimum: sed & breue tempus ingenij augendi, & declarandi fuit.

N. N.

a. Notat Plutarchus in Gracchiæ tum fuisse *ἡγετανισματινὸν ἐπιγυρῶν οἰκτου, ἰδὸν τῆς λέξεως ἡγετον, καὶ διαπερικνητιῶν ἀπὸ τῆς Σελάνου* & mitem in miseratione excitanda summum artificem, ditione iuuenem, purum, & exquisitè elaboratum.

Caius